

Platformā Hugo.lv daimams latgališu volūdys pareizraksteibys puorbaudis reiks

Rokstu sagataveja: portals lakuga.lv

Volūdu tehnologieju platformā Hugo.lv ir daimams papyldu reiks, ar kura paleidzeibu var puorbaudeit latgališu volūdys pareizraksteibu. Ka, kasdinā rokstūt, ir naskaidreiba par kaida vuorda pareizu pīraksteišonu, itys reiks ir veids, kurā raudzeit atrast atbīdīs iz sovīm vaicuojumim.

Volūdu tehnologieju platformā Hugo.lv sataiseitais latgališu pareizraksteibys reiks ir daļa nu lela projekta «Mašīntulkošana». Projekts eistynuots nu 2017. da 2019. goda ar Eiropys Regionaluos atteisteibys fonda atbolstu, tū eistynuojā Latvejis Republikys Kulturyis ministreja i tuos paspuornē asūšais Kulturyis informacejis sistemu centrs.

Projektam «Mašīntulkošana» beja divejis kuortys – pyrmajā kuortā tyka eistynuota Latvejis vaļsts puorvaļdis volūdys tehnologieju platforma Hugo.lv, kas breivi daimama kotram Latvejis dzeivuotojā. Tei nūdrūsnyoj automatizātu tulkuošonu, runys atpazeišonu i runys sintezi, kai ari vysaidus reikus daudzvolūdu atbolstam e-pakolpuojumūs.

Ūtramā kuortā projekta mierkis beja sataiseit jaunu i myusdīneigu publiskuos puorvaļdis sazīnis kanalu, izstruodojūt virtualū asistentu kūplītuošonys pakolpuojumu. Ūtramā kuortā vydā ir ari latgališu pareizraksteibys reika izveide. Ar pareizraksteibys reiku var īpasazeit ite: <https://va.hugo.lv/proofinglv>.

Kai stuoosta Kulturyis informacejis sistemu centra direktora vītinīks Jānis Ziediņš, 2018. godā ideja par taida reika izveidi roduos tuo laika kulturyis ministrei Dacei Melbārdei, kurys iniciatīvyis deļ ituo reika izstruode tyka īkļauta ūtruos kuortys projekta dasacejumā.

Pareizraksteibys reikā īkļāunamū latgališu volūdys vuordu kruojums veiduots Latvejis Universitatis Volūdys instituta volūdneicys profesoris Annys Vulānis vadeibā pietejumu programys projektā «Latviešu valoda» (2018.–2021. g.). Vuordu kruojums taiseits nu Pītera Stroda vuordineicys, kai ari nu cytu latgališu rokstu volūdys olītu. Vysupyрма tyka definātyis vuordu lūceišonys paradigmys. Tod kotram izvālātajam vuordam pamatformā dalykta lūceišonys paradigmys klase. Kūpumā kai darbeibys vuordim, tai lītvuordim definātyis 29 paradigmys, eipašeibys vuordim i vītnīkvuordim – 15 paradigmys, sovps skaitļa vuordim – 12 paradigmys.

Kūpumā pareizraksteibys reika leksikonā vydā ir 13 139 vuordu pamatformu, tok lūcejumu formu ir daudz vaira. Vuordu pareizraksteiba baļsteita iz Vaļsts volūdys centra 2007. godā apstyprynuotūs latgališu raksteibys nūsacejumu. Detalizātuoku aprokstu par pareizraksteibys reiku angļu volūdā var skaitēit Daigys Deksnis i Annys Vulānis publikacejā «Towards

the Development of Language Analysis Tools for the Written Latgalian Language», kas daimama škārsteklā.

Kab lītuotu pareizraksteibys reiku, tuo teksta lūdzenā juoroksta vuords, kura pareizraksteibu gribīs puorbaudeit. Ka vuords nabyus pīraksteits pareizi, reiks pīduovuos variantu voi vairuokus vuorda pareizai pīraksteišonai. Ka vuords par reizi byus raksteits pareizi, reiks pīduovuos apsavērt vuorda lūceišonys paradigmu. Vīneigi juojem vārā, ka byus gadīni, kab dabuotu pareizi vuorda raksteišonys formu, vuordu var daīt raksteit vairuokys reizis dažaiduos formuos. Par pīmāru, portals lakuga.lv eksperimentēja ar vuorda «raksteit» (latvišu lit. vol. – rakstīt) formu, kura izruna izlūksnēs var atsāskiert. Reiks atpazeist i atbilstūši latgališu rokstu volūdai pīduovoj pareizu vuorda formu «raksteit», ka teik pīraksteits «rakstiet», nu formys «rakstēt» variantā pareizū formu vys tik nadabuot, koč i reiks pīduovoj vairuokus vuordu variantus, nu kurūs

izalaseit. Nasaverūt iz itūs napījneibu, reiks ir praktiskys papyldynuojums latgališu rokstu volūdys pareizraksteibai, jo eipaši vierteiga ir tāišni vuordu lūceišonys paradigmu daļa.

Vaicojūt ituo projekta tehniskuo izstruodoतोया uzjāmuma TILDE puorstuovam Raivim Skadiņam, voi itam projektam varātu byut turpnyuojums, par pīmāru, ar vareibu tulkuot latgaliski vasalus teikumus, jis paskaidroj: «Beja diskusejis, ka itū projektu varātu turpnyuot, tok mašyntulkuošonys reika sataiseišonai vajdzeigi leli volūdys resursi, pat miljonim teikumu vysuos attīceigajuos volūduos, kas latgališu volūdā itūšajāt nav daimams.»

Latgališu rokstu volūdys pareizraksteibys reiks 2021. godā jau tyka izmontuots apmāram 10 tyukstūšys reižu. ■

MAF Mediju atbalsta fonds
Projektu "Latgaliskā kultūrtelpa: problēmas, analīze un atspoguļojums portālā lakuga.lv" finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. "Par raksta saturu atbild latgališu kultūrys ziņu portals lakuga.lv."

PIRMDIENA, 4. jūlijs

LTV1

- 6.00 LR valsts himna.
 - 6.02 Vides fakti.
 - 6.30 Rīta Panorāma.
 - 8.35 Seriāls «Mīlas viesulis» 17.
 - 9.30 Seriāls «Sešas māsas».
 - 10.25 Seriāls «Alpu dakteris» 11.
 - 11.15 M.f. «Hannija un Nannija» 3.
 - 12.45 Klase. Ārējais izskats un skola.
 - 13.15 Seriāls «Restorāns» 2.
 - 14.15 Latvijas Sirdsdziesma.
 - 15.15 Krustpunktā.
 - 16.10 Seriāls «Sešas māsas».
 - 17.05 Seriāls «Mīlas viesulis» 17.
 - 18.00 Dienas ziņas.
 - 18.55 Padoms bez maksas.
 - 19.10 Seriāls «Maļorkas izmeklētāji» 2.
 - 20.00 Panorāma.
 - 20.40 M.f. «Tēvs nakts».
 - 22.10 M.f. «Pianists».
- Programmas autortiesības ir aizsargātas ar likumu un tās pieder LTV.

LTV 7

- 6.00 Latvijas valsts himna.
- 6.02 700 pasaules brīnumi. Ziemeļindija.
- 6.30 Vienmēr formā! Deutsche Welle žurnāls.
- 7.00 Latvijas TV videofilma «Līkteņa līdumnieki».
- 7.55 Piedzīvojums dabā.
- 8.25 SeMS. Laboratorija.
- 9.25 Sporta studija. Aizkulises.
- 10.25 Seriāls «Lai tev labi klājas!».
- 12.05 Personība. 100 g kultūras.
- 12.55 Seriāls «Alpu dakteris» 10.
- 13.40 Tokijas olimpisko spēļu labākās translācijas.
- 15.45 Euromaxx. Deutsche Welle žurnāls.
- 16.15 Dok.f. «Zinātnes attīstība».
- 16.25 Dok.f. «Grifa Džounsa ceļojums Jaunzēlandē».

- 17.15 Dok.f. «Viena planēta, septiņas pasaules».
 - 18.10 Seriāls «Policijas iecirknis» 31.
 - 19.00 Šovakar.RUS.LSM.LV.
 - 19.30 Dok.f. «Grifa Džounsa ceļojums Jaunzēlandē».
 - 20.20 Dok.f. «Datu zinātne».
 - 20.30 Seriāls «Jā, ministra kungs!».
 - 21.00 Seriāls «Mērdoka noslēpumi» 9.
 - 21.45 Dok.f. «Dosimies ceļojumā! Bokāpa, Dienvidāfrikas krāsas».
 - 22.00 Seriāls «Midsomeras slepkavības» 7.
 - 23.40 Seriāls «Pasaule liesmās».
- Programmas autortiesības ir aizsargātas ar likumu un tās pieder LTV.

TV3

- 6.25 900 sekundes.
- 8.45 Ceļvedis atvaļinājumam 4.
- 9.50 Pirmais randiņš 5.
- 10.55 M.f. «Inga Lindstrēma. Uguns un stikls».
- 13.10 TV skatlogs.
- 13.30 Seriāls «Nemīlētie» 2.
- 14.45 Seriāls «Bagātnieku dakteris» 3.
- 15.45 Palikt vai pārvākties. Lielbritānija.
- 16.50 Seriāls «Izmeklē Klāra».
- 18.00 TV3 ziņas īsumā.
- 18.10 Ceļvedis atvaļinājumam 4.
- 19.10 Bez Tabu.
- 20.00 TV3 ziņas.
- 20.45 Degpunktā 12.
- 21.10 Seriāls «Viņas melo labāk» 10.
- 21.45 Izdzīvotāji 39.
- 22.45 Seriāls «Izmeklētājs Magnums» 3.

TV3 Life

- 6.00 Seriāls «Saldās ambīcijas».
- 6.55 Seriāls «Faziletas kundze un viņas meitas».

- 7.55 Seriāls «Viņas melo labāk» 10.
- 8.30 Mani remonta noteikumi 7.
- 9.55 TV skatlogs.
- 10.15 Seriāls «UgunsGrēks» 11.
- 12.40 Gandrīz ideālas vakariņas 10.
- 13.40 Seriāls «Grejas anatomija» 7.
- 15.40 Seriāls «Mīlestības pavediens».
- 16.40 Seriāls «Zvani manam aģentam!».
- 17.40 Seriāls «Melnā/ balta dzīve».
- 19.00 Seriāls «Atcerēties visu» 2.
- 21.00 M.f. «Izliecies par manu sievu».
- 23.15 Seriāls «Zem klāja» 4.

Re TV

- 6.00 ReTV mūzikas rīts.
- 8.00 Veiksmes formula.
- 8.30 Zaļā gaisma.
- 9.00 Skats no Ventspils.
- 9.15 Reģionālās televīzijas piedāvā.
- 10.15 Neredzami redzamai. Raimonds Elbakjans.
- 11.00 Izšķirtspēja.
- 12.00 Latvijas stāsti.
- 12.30 Cilvēki, darbi, tradīcijas Lejaskurzemē.
- 13.00 «Stīvais» nemelo.
- 13.30 Nedēļa Latvijā.
- 14.00 Kā pieci pirksti.
- 14.30 Zaļā gaisma.
- 15.00, 19.00, 21.00 ReTV ziņas.
- 15.30, 16.45 Skats no Ventspils.
- 16.00 Neredzami redzamai. Dimantra Antra.
- 17.00 Reģionālās televīzijas piedāvā.
- 17.45 Stīvais nemelo.
- 18.00 Ar pasaules pieredzi Latvijā.
- 18.30 Uz meža takas.
- 19.25 Mājā un sētā.
- 20.00 Āzija 360. Buhāra – oāzes pilsēta.
- 20.30 Āzija 360. Samarkanda.
- 21.25 Dok.f. «Brīnišķīgie lūzeri. Cita pasaule».

TV6

- 6.00 Seriāls «Rītdiena pieder mums».
- 8.20 Seriāls «Kobra» 20.
- 9.30 Multf. «Mana trakā ģimene» 10.
- 10.00 Seriāls «Pēdējais īstais vīrs» 2.
- 11.00 Seriāls «Ofiss» 7.
- 12.00 Uzmeklē, uzķīlē, uzvāries 3.
- 13.00 Pirmās 48 stundas.
- 14.00 Lauku sēta 3.
- 15.00 Seriāls «Kobra» 20.
- 16.00 Seriāls «Pēdējais īstais vīrs» 2.
- 17.00 Multf. «Simpsoni» 23.
- 18.00 Neiespējamā inženierija 2.
- 19.00 Stīva Ostina laužto kaulu izaicinājums 3.
- 20.00 Seriāls «Noliktava Nr. 13» 2.
- 21.00 Skrējieni uz zemes centru.
- 22.00 M.f. «Neatkarības diena».

3+

- 6.05 Multf. «Brīnummārites un Melnā Kaķa stāsti».
- 6.30 Daktera Komarovska padomi.
- 7.10 Tēta nedienas 7.
- 9.15 Seriāls «Daktere Vera».
- 10.20 TV skatlogs.
- 10.35 30 minūtes virtuvē ar Džeimiju Oliveru.
- 11.15 Dok.f. «Dubajās lidostas neparstā ikdiena» 3.
- 12.15 Cipars vai ģerbonis? 17.
- 13.25 Seriāls «Vīrietis-vecmāte» 4.
- 16.30 Šovs «LavLavCar».
- 17.35 Superomīte.
- 18.50 Seriāls «Izmeklētājs Zvoncovs» 2.
- 20.00 Seriāls «Policists pēc izsaukuma».
- 21.00 M.f. «Labirinta skrējējs».

360TV

- 6.45 Seriāls «Bondi pludmales patruļa» 13.
- 7.45 Pasaules smieklīgākie videokuriozi 3.

- 8.45 Seriāls «Visi mīl Reimondus».
- 9.45 Ģimene burkā 2.
- 10.25 M.f. «Makss Stīls».
- 12.20 Pasaules smieklīgākie videokuriozi 3.
- 13.20 Seriāls «CSI Lasvegasa» 4.
- 14.20 Ģimene burkā 2.
- 15.00 Ekstrēmās māju pārvērtības.
- 16.00 Pasaules smieklīgākie videokuriozi.
- 17.00 Seriāls «Visi mīl Reimondus».
- 18.00 Vakariņš ar savējiem.
- 19.00 Seriāls «CSI Lasvegasa» 4.
- 20.00 Četri uz koferiem 4.
- 21.05 M.f. «Mērnīku laiki».

STV Pirmā!

- 6.50 Multf. «Alvins un burunduki».
- 7.50 Kad viņas satiekas 3.
- 9.20, 16.20 Supermammās 4.
- 10.35, 14.15, 19.05 Jāvārds svešiniekam 9.
- 12.15 Seriāls «CSI Maiami».
- 13.15, 23.15 Seriāls «Bīstamās mājsaimniecības».
- 15.45 Slavenības bez filtra 6.
- 17.30 Seriāls «Apsolītā laime» 2.
- 18.30 Mīla kemperī. Tuvplānā.
- 21.00 Mainīt dzīvi septiņās dienās.

TV24

- 6.00 Vēlais ar Streipu.
- 6.30, 16.30, 20.00 Ziņu «Top».
- 7.00, 15.00 Nedēļa. P.S.
- 8.00 Starp mums, dakteriem.
- 8.30 Laiks mājai.
- 9.00 Baltija.
- 9.30, 16.00 Dienas personība.
- 10.00 Domu filtrs.
- 11.00 Globuss.
- 12.00 «La dolce Vita». Ēd vesels!
- 13.00 Dr. Apinis.
- 14.00 Radio «Svoboda»: par svarīgo Krievijā un pasaulē.
- 17.00, 23.00 Preses klubs.
- 18.30, 22.30 Cietuma ābece.
- 19.00 Karš Ukrainā.
- 20.30 Dabas Top.
- 21.00 Kārtības rullis.